

Zpráva o činnosti Čs. psychologické společnosti při ČSAV
za rok 1990

---

a) Přínos vědecké společnosti pro rozvoj demokratické společnosti

Dosavadní Čs. psychologická společnost byla loyální součástí vysoce ideologizovaného systému zapojení psychologie do tehdejšího společenského systému. Prvou otázkou po změně společenských poměrů, jež vyvstala ještě na konci r. 1989, bylo zda a nakolik je tato společnost schopná se vnitřně přetvořit a napomáhat při očistě oboru a při jeho náležitém uplatnění v různých oblastech společenské praxe.

Ještě v prosinci 1989 se v Praze konalo setkání několika stovek členů psychologické společnosti a dalších psychologů (nutno poznamenat, že dosavadní styl práce psychologické společnosti vedl k tomu, že někteří psychologové dávali přednost neúčasti na životě této odborné společnosti), kde bylo dosaženo shody v tom, že stojí za to pokusit se o obnovu Čs. psychologické společnosti a byli zde i demokraticky zvoleni zástupci široké psychologické obce, kteří by v řídicích orgánech psychologické společnosti měli být nositeli této změny. Byl navázán kontakt se slovenskými kolegy, novými představiteli Slovenské psychologické společnosti při SAV, a v podstatě dohodnut rámcově způsob spolupráce dvou nezávislých odborných společností (české resp. českomoravské a slovenské) ve formě společného grémia na federální úrovni, jež by řešilo koordinaci činnosti obou společností.

V prvních měsících r. 1990 bylo třeba najít náležité vyvážení v reprezentaci společnosti psychologů českých (ze značné části pražských) a moravských (Brno, Olomouc) i slezských, resp. severomoravských. Zástupci české a moravské psychologické reprezentace se opakovaně sešli a jejich společné úsilí vyústilo ve valné zasedání české i moravskoslezské části společnosti v listopadu (27. 11.) 1990 v Brně, kde byla Čs. psychologická společnost při ČSAV přejmenována, aby její název odpovídal územnímu působení, na Českomoravskou psychologickou společnost při ČSAV a byl v tajných volbách zvolen nový výbor, nadále nazývaný rada, ve složení: PhDr. ing. A. Gregar, PhDr. H. Junová, PhDr. V. Kostroň, PhDr. V.

Michal, PhDr. J. Nováčková, CSc., PhDr. V. Řehan, Doc. PhDr. P. Říčan, CSc., Doc. PhDr. V. Smékal, CSc., PhDr. J. Šturma a zástupce studentů L. Červenková, který ze svého středu zvolil předsedu Doc. PhDr. P. Říčana, CSc. Obnovený výbor již od konce r. 1989, v průběhu celého roku 1990 a dále) řešil a řeší problémy demokratické obnovy podmínek pro práci psychologů ve výzkumu i v praxi. Vyvíjí trvalé úsilí o to, aby na rozhodujících místech a v rozhodujících grémiích týkajících se psychologie působili jen lidé odborně kompetentní a občansky bezúhonní, kteří nebyli nositeli hrubých deformací minulého období. Tak se Psychologická společnost podílela při řešení personálních otázek vedení a učitelského sboru katedry psychologie Filosofické fakulty, vedení Psychologického ústavu ČSAV, vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV (Psychologická společnost je jednoznačně přesvědčena, že pokud funkce kolegií bude uchována, mělo by být vytvořeno samostatné kolegium psychologie), redakční rady časopisu Čs. psychologie. Je třeba říci, že toto úsilí si vyžádalo mnoho času a sil a že je úspěšné jen zčásti.

Je možno říci, že vyřešení těchto otázek a problémů učiní odbornou společnost náležitě akceschopnou i při uplatňování psychologických hledisek při demokratizaci společnosti vůbec. I v tomto směru nové vedení vyvíjí úsilí, zejména však jsou to jednotliví psychologové, členové společnosti, kteří své zkušenosti a dovednosti uplatňují ve společenské praxi na úrovni vládní, parlamentu, ministerstev (např. významná je účast psychologů při vypracování a prosazování reformy zdravotnictví a sociální péče). Společnost byla také v jednotlivých případech konzultována k různým otázkám, jež se dotýkají její působnosti.

b) Vědní a mezinárodní úspěchy

Jak bylo výše řečeno, společnost jako celek byla v uplynulém roce hodně zaměstnána otázkami redefinice vlastního poslání a obnovy všech svých složek, jež probíhá dosud (byla provedena na úrovni vedení odborné společnosti, dosud probíhá na úrovni poboček a sekcí). Nicméně bylo iniciováno zapojení naší odborné společnosti do Evropské federace psychologických společností. Společnost spolupracuje úzce s Evropskou asociací psychologie zdraví. V tomto smyslu je důležité uchovat kontinuitu činnosti společnosti v pro-

měnách doby. Zastoupení naší psychologie v oblasti vědecké činnosti a mezinárodních kontaktů se dělo spíše účastí jednotlivých psychologů na mezinárodních setkáních a akcích, na nichž tak byla naše psychologie zastoupena.

Jednotlivé sekce a pobočky pořádaly v průběhu roku mnohé odborné akce (semináře, výcvik), často ve spolupráci s jinými odbornými společnostmi, jež byly příležitostí k prezentaci nových vědních poznatků a odborných zkušeností, k výměně zkušeností a diskusí i ke zvýšení podílu psychologie na práci styčných oborů a v různých oblastech společenské praxe.

Zmíníme zejména tyto akce:

Sekce klinické psychologie: 5 klinicko-psychologických dní s účastí vždy kolem 250 osob. Témata: Aktuální otázky a trendy psychopatologie, Psychologie - víra - zdraví, Psychózy v dětství a adolescenci, Projektivní přístup a projektivní diagnostika, Klinická psychologie v akutní medicíně.

Sekce obecné a teoretické psychologie: Přednášky s diskusemi - 3 akce: Pojetí vědomí ve fenomenologii, Současné poznatky o imaginativních aktivitách, Otázky teoretického pluralismu v psychologii.

Sekce pedagogické psychologie: Sekce se podílela na založení a práci mezioborové skupiny pro přípravu školské reformy (iniciované KC OF), jež nadále pracuje. Přednášky na tato témata: Hodnocení kvality vysokoškolského studia. Nadání a talent - vyhledávání, rozvoj, uplatnění. Kognitivní psychologie.

Sekce poradenské a školní psychologie: 3 poradenské dny s účastí 200 - 300 osob. Témata: Nové typy mateřských škol. Dětská psycho- terapie. Jedinec a společnost z hlediska humanistické psychologie. Zkušenosti holandského a švýcarského školství.

Sekce psychologie práce: uspořádala 11. konferenci psychologů práce a dále 3 semináře (témata: příprava řídicích pracovníků, analýza vývoje psychologie práce).

Sekce sociální psychologie: 2 setkání (semináře): sociálněpsychologický výzkum, zkušenosti českého psychologa z USA).

6 setkání uspořádala v sekci pracující skupina sociálněpsychologického výcviku, jedním z témat bylo např. "Sametová revoluce očim^a

psychologa".

Sekce psychologie umění: celostátní konference na téma: Nové ces psychologie umění v Československu.

Sekce vývojové psychologie: uspořádala 2 pracovní dny. Témata: Celoživotní rozvoj talentů (ve spolupráci s čs. pobočkou Evropské rady pro studium vysokého nadání). Dále 1 seminář na téma: Vývojový přístup v psychologické diagnostice,

Sekce vojenské psychologie: 1 seminář k otázkám současného rozvoje psychologie.

Dosavadní bulletin Psychológ v Československu, vydávaný společně Československou a Slovenskou psychologickou společností, se stal v posledním období bulletinem Slovenské psychologické společnosti a my optimální formu komunikace mezi členy hledáme. Prozatím se praxe čtvrtletního zpravodaje osvědčuje. Možnosti vydávání jsou limitovány i vnějšími okolnostmi (sazby za poštovné, náklady na rozmnožování resp. tisk apod.).

Jak řečeno výše, vydala Společnost sborník referátů z Psychologických dní v r. 1989 knižní formou.

d) Náměty pro Radu vědeckých společností při ČSAV a jejího výkonného výboru

Dosavadní společnosti při ČSAV měly především odborný, vědecký ráz, oslovovaly spíše výzkumné pracovníky (s výše uvedenou již výhradou kritického postoje členstva pro vysokou ideologizaci práce). Široká členská základna, jež v případě psychologů zasahuje do celé řady oblastí praktického života, nebyla tak motivována se na činnosti společnosti podílet jinak než nanejvýš jako pasivní účastníci organizovaných akcí, jež navzdory vnějšímu omezení měly mnohdy vysokou úroveň. Do budoucna bude nezbytně nutno, alespoň podle zkušenosti naší společnosti, zdůraznit i stavovský aspekt odborných společností, jež by v tomto směru měly být daleko více zázemím a garantem pro své členy a pro svůj obor a jež by také měly představovat ochranu oboru a společnosti před neodbornou, nekompetentní aplikací příslušných vědních poznatků.

Cítíme dále, že bude třeba vyjasnit vztah mezi výborem odborné společnosti (radou) a vědeckým kolegiem resp. jeho komisí. Tato

otázka má rovněž nejspíše obecnější charakter.

e) Problémy v činnosti vědecké společnosti

Hlavním úkolem, který nyní stojí před Čs. psychologickou společností, nyní Českomoravské psychologické společnosti při ČSAV, je znovu získat svou činností natrvalo důvěru a zájem široké členské základny a psychologické veřejnosti vůbec. Mnoho se v tom směru vykonalo: ve vedoucích orgánech společnosti došlo k radikální proměně, i na organizační rovině se mnohé zpružnilo. Byl překonán nevhodný asymetrický model českých resp. českomoravských a slovenských vztahů na úrovni odborné společnosti. Psychologická společnost má šanci v příznivém případě stát se integračním jádrem nově vznikajících mnohých odborných a stavovských iniciativ, aktivit a společností. Je k tomu nezbytně nutné, aby svůj záběr podstatně rozšířila z oblasti teoreticko-výzkumné do oblasti praktické, aby se aktivně zapojila do řešení stavovských otázek.

V jednotlivých oblastech (pobočkách) i v jednotlivých sekcích a pracovních skupinách je třeba na jedné straně dát čas a plný prostor pro to, aby přetvářené, resp. nově vznikající seskupení a iniciativy plně odpovídaly potřebám oboru a členstva, na druhé straně je zapotřebí tento proces i vhodným způsobem stimulovat tak, aby tato vnitřní obnova proběhla co nejplněji a také co nejdříve, aby tak od organizačních aspektů práce bylo možno se zaměřit k řešení vlastní problematiky oboru v jeho praktické aplikaci, výuce i v teoretickém a výzkumném zázemí.

V dalším období bude nutno na nové úrovni ustavit i vztahy se Slovenskou psychologickou společností (asociace na federální úrovni?, pravidelné setkávání zástupců obou společností atd.). Nezbytně nutné je dokončit probíhající korekci stanov společnosti, aby vyjadřovaly nové skutečnosti.

f) Statistické údaje

Počet členů: 1459

Počet poboček: 7

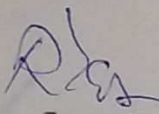
Počet odborných sekcí: 13

Počet pracovních skupin: 2

Počet akcí: 31

Dále proběhla dvě velká setkání organizovaná společností k řešení organizačních otázek.

V Praze dne 6. 2. 1991

Doc. PhDr. Pavel Říčan, CSc.
předseda

